

4142974690

МІНІСТЕРСТВО УКРАЇНИ У СПРАВАХ СІМ'Ї,
МОЛОДІ ТА СПОРТУ
МІНІСТЕРСТВО ПРАЦІ ТА СОЦІАЛЬНОЇ ПОЛІТИКИ УКРАЇНИ
МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ

Н А К А З

13.09.2010 N 3123/275/770

Зареєстровано в Міністерстві
юстиції України
8 жовтня 2010 р.
за N 903/18198

Про затвердження стандартів надання
соціальних послуг представникам груп ризику

Відповідно до Закону України "Про затвердження
Загальнодержавної програми забезпечення профілактики ВІЛ-інфекції,
лікування, догляду та підтримки ВІЛ-інфікованих і хворих на СНІД
на 2009-2013 роки" ([1026-17](#)) Н А К А З У Є М О:

1. Затвердити такі, що додаються:

1.1. Стандарт надання соціальних послуг з догляду і підтримки
для людей, які живуть з ВІЛ/СНІДом;

1.2. Стандарт надання соціальних послуг з профілактики
ВІЛ-інфекції серед осіб з високим ризиком інфікування ВІЛ статевим
шляхом ([z0904-10](#));

1.3. Стандарт надання соціальних послуг хворим на поєднані
захворювання туберкульоз та ВІЛ-інфекцію ([z0905-10](#));

1.4. Стандарт надання соціальних послуг хворим з потрійним
діагнозом (ВІЛ-інфекція, туберкульоз, залежність від наркотичних
речовин) ([z0906-10](#));

1.5. Стандарт надання соціальних послуг особам, які отримують
замісну підтримувальну терапію агоністами опіоїдів ([z0907-10](#)).

2. Міністерству України у справах сім'ї, молоді та спорту
подати у встановленому порядку цей наказ на державну реєстрацію до
Міністерства юстиції України.

3. Контроль за виконанням цього наказу покласти на
заступників Міністра України у справах сім'ї, молоді та спорту,
Міністра охорони здоров'я України, Міністра праці та соціальної
політики України відповідно до розподілу обов'язків.

4. Наказ набирає чинності з дня його офіційного
опублікування.

Міністр України
у справах сім'ї,
молоді та спорту

Р.Сафіуллін

Міністр праці
та соціальної
політики України

В.Надрага

Міністр охорони
здоров'я України

З.Митник

ЗАТВЕРДЖЕНО

Наказ Міністерства України
у справах сім'ї, молоді
та спорту,
Міністерства праці
та соціальної політики
України,
Міністерства охорони
здоров'я України
13.09.2010 N 3123/275/770

Зареєстровано в Міністерстві
юстиції України
8 жовтня 2010 р.
за N 903/18198

СТАНДАРТ

надання соціальних послуг з догляду і підтримки для людей, які живуть з ВІЛ/СНІДом

I. Загальні положення

1.1. Стандарт надання соціальних послуг з догляду і підтримки для людей, які живуть з ВІЛ/СНІДом (далі - Стандарт), - комплекс соціальних норм і нормативів, на базі яких визначаються рівні основних соціальних гарантій щодо надання соціальних послуг з догляду і підтримки для людей, які живуть з ВІЛ/СНІДом (далі - ЛЖВ).

Соціальні норми і нормативи у сфері догляду та ЛЖВ - сукупність показників обов'язкового забезпечення потреб ЛЖВ в соціальних послугах з догляду і підтримки.

Стандарт застосовується з метою реалізації прав ЛЖВ на забезпечення потреб в отриманні соціальних послуг з догляду і підтримки.

1.2. У Стандарті терміни вживаються у значеннях, наведених у Законах України "Про боротьбу із захворюванням на туберкульоз" ([2586-14](#)), "Про запобігання захворюванню на синдром набутого імунodefіциту (СНІД) та соціальний захист населення" ([1972-12](#)), "Про соціальні послуги" ([966-15](#)), "Про соціальну роботу з сім'ями, дітьми та молоддю" ([2558-14](#)), "Про соціальні стандарти та соціальні гарантії" ([2017-14](#)), "Про затвердження Загальнодержавної програми забезпечення профілактики ВІЛ-інфекції, лікування, догляду та підтримки ВІЛ-інфікованих і хворих на СНІД на 2009-2013 роки" ([1026-17](#)).

1.3. Цільові групи, на які поширюється Стандарт (далі - отримувачі послуг):

ВІЛ-інфіковані особи, в тому числі особи секс-бізнесу, чоловіки, що мають секс з чоловіками, і споживачі ін'єкційних наркотиків (як ті, що проходять курс лікування антиретровірусною терапією або готуються до його початку, так і ті, що за фізичними показниками такого не потребують);

найближче оточення ЛЖВ (батьки, чоловік або дружина, брати, сестри, діти, близькі, сусіди та інші).

1.4. Дотримання норм цього Стандарту є обов'язковим для суб'єктів надання соціальних послуг.

1.5. Однією з основних вимог до потенційного суб'єкта надання послуг є спроможність налагодити співпрацю із лікувально-профілактичними закладами та іншими закладами/установами/організаціями з метою залучення необхідних фахівців відповідно до потреб отримувача послуг.

У процесі надання послуг, визначених у Стандарті, з метою забезпечення якості послуг не нижче рівня, визначеного цим Стандартом, суб'єкти надання соціальних послуг, можуть надавати їх спільно на підставі угод про співробітництво.

II. Види та зміст соціальних послуг

2.1. Перелік послуг, що надаються отримувачам послуг, визначається відповідно до видів соціальних послуг, визначених статтею 5 Закону України "Про соціальні послуги" ([966-15](#)).

2.2. Соціально-побутові послуги передбачають:

надання за місцем проживання ЛЖВ послуг з прання, прибирання, приготування їжі, виклик представників житлово-комунальних господарств (за потреби);

закупку та доставку продуктів харчування і медикаментів для ЛЖВ за їхні кошти (за потреби);

сприяння в отриманні ЛЖВ натуральної допомоги: медикаментів, вітамінів, продуктових наборів, гігієнічних наборів, засобів догляду за дітьми, одягу, взуття, білизни, інших предметів першої необхідності (за потреби отримувача послуг у межах норм, установлених суб'єктом, що надає соціально-побутові послуги);

направлення ЛЖВ до інших закладів/установ та організацій для отримання соціально-побутових послуг у більш повному обсязі (за потреби);

супроводження при транспортуванні ЛЖВ до закладів охорони здоров'я для госпіталізації, діагностики, консультацій лікарів вузької спеціалізації й сприяння в оформленні висновку медико-соціальної експертної комісії (за необхідності), в заклади/установи соціального захисту, реабілітаційні центри, пологові будинки, жіночу консультацію (за потреби) тощо.

Забезпечення гарячим харчуванням, транспортними послугами, доставка медикаментів та продуктів харчування здійснюються за умови, що найближче оточення не в змозі забезпечувати потреби ЛЖВ і стан здоров'я самих ЛЖВ не дозволяє їм самостійно їх забезпечувати (важка стадія захворювання - як зворотна, так і незворотна; значне порушення розумових і фізичних навичок,

нездатність або труднощі в самостійному пересуванні та догляді за собою; значні побічні ефекти під час вживання антиретровірусних препаратів; хірургічні операції/травми, інсульти тощо).

2.3. Психологічні послуги передбачають:

проведення психологічного консультування, психодіагностики, кризового консультування, терапевтичних груп, психокорекції отримувачів послуг у зв'язку зі складною життєвою ситуацією, що спричинена ураженням ВІЛ-інфекцією, формування у ЛЖВ навичок безпечної поведінки щодо запобігання реінфікуванню ВІЛ, розвитку ВІЛ-інфекції в СНІД, передачі ВІЛ-інфекції іншим особам, психологічна підготовка ЛЖВ до можливого розкриття статусу ВІЛ-інфікованого близькому оточенню у зв'язку з розвитком захворювання;

формування у ЛЖВ прихильності до діагностики та лікування, позитивного психологічного ставлення до довготривалого прийому препаратів, навичок безпечної поведінки, прихильності до лікування антиретровірусними препаратами, консультування дискордантних пар (партнерів, один з яких є ВІЛ-інфікованим);

психологічне консультування ЛЖВ щодо прийняття свого статусу, збереження якості життя, здоров'я та працездатності;

сприяння діяльності груп взаємодопомоги за принципом "рівний-рівному", направлення отримувачів послуг до груп психологічної взаємодопомоги з метою покращення їх психоемоційного стану, підтримки та зміцнення психічного здоров'я, підвищення стресостійкості, збереження і покращення якості життя з ВІЛ/СНІДом;

мотивування та направлення ЛЖВ, які вживають наркотичні речовини, до програм стратегії зменшення шкоди, замісної підтримуючої терапії, центрів реабілітації та ресоціалізації наркозалежних;

надання психологічної підтримки ЛЖВ у передсмертному стані та їх найближчому оточенню (за потреби).

Ці послуги надаються психологами, соціальними педагогами та/або соціальними працівниками, фахівцями із соціальної роботи.

Надання психологічних послуг спрямоване на спільне вирішення проблем ЛЖВ за рахунок мобілізації ресурсів фахівців та власних ресурсів ЛЖВ та їх найближчого оточення на основі партнерських стосунків між ними.

2.4. Соціально-педагогічні послуги передбачають:

проведення консультування ЛЖВ, які мають дітей, щодо особливостей спілкування, виховання і розвитку дітей, формування

подружніх і сімейних стосунків, в тому числі щодо ВІЛ-інфікованих дітей;

проведення навчання в рамках клубної та гурткової роботи, навчальних тренінгів та інших навчальних заходів щодо безпечної поведінки, формування внутрішньої мотивації ЛЖВ до працевлаштування, відновлення особистого і соціального статусу;

консультування найближчого оточення щодо подолання співзалежності від ЛЖВ, які вживають наркотичні речовини, у домашніх умовах, формування у них позитивних інтересів, у тому числі у сфері дозвілля;

сприяння у забезпеченні тимчасового перебування дітей у дитячих кімнатах під час проходження діагностики та лікування їхніх хворих на ВІЛ/СНІД батьків;

організацію дозвілля - спортивних та культурно-масових заходів, зокрема з використанням ресурсів громадських центрів ЛЖВ;

проведення соціально-педагогічного обстеження, діагностики з використанням сучасних тестів та засобів всебічного вивчення особистості і об'єктивної оцінки її стану;

організацію виховного та корекційного процесів, які передбачають кваліфіковану педагогічну допомогу батькам у формі бесід, роз'яснень, методичних порад, рекомендацій для подолання і виправлення допущених ними педагогічних помилок, що травмують дітей, а також у виправленні неадекватних батьківських настанов і форм поведінки в їх вихованні.

Ці послуги надаються соціальними педагогами та/або соціальними працівниками, фахівцями із соціальної роботи.

2.5. Соціально-медичні послуги передбачають:

соціально-медичне консультування отримувачів послуг щодо збереження, підтримки та охорони здоров'я ЛЖВ, здійснення профілактичних, лікувально-оздоровчих заходів, які пов'язані з розвитком ВІЛ-інфекції, в тому числі для запобігання виникненню і розвитку інфекційних та інших захворювань, які пов'язані з вживанням наркотичних речовин і ризикованою статеву поведінкою, запобігання інфікуванню ВІЛ інших осіб та реінфікуванню ВІЛ;

сприяння формуванню навичок безпечної поведінки ЛЖВ із сексуальними партнерами та партнерами-споживачами ін'єкційних наркотиків щодо запобігання реінфікуванню ВІЛ, передачі ВІЛ-інфекції іншим особам;

консультування з метою мотивування (супроводження за необхідності) щодо обстеження на інфекції, що передаються статевим шляхом, туберкульоз, гепатити, опортуністичні інфекції та інші хвороби;

консультування отримувачів послуг щодо мети антиретровірусної терапії, механізму дії антиретровірусних препаратів, правил вживання антиретровірусних препаратів, правил зберігання антиретровірусних препаратів, негативних наслідків недотримання режиму і зниження дозування антиретровірусних препаратів, механізму і режиму одержання антиретровірусних препаратів;

навчання своєчасному прийому препаратів за методом "плацебо", сприяння (в тому числі телефонне нагадування), проходженню поточного тестування на полімеразну ланцюгову реакцію, на CD-4, рівень вірусного навантаження з метою контролю за біологічними показниками прогресування інфекції, моніторинг рівня прихильності до лікування, контроль за систематичним прийомом препаратів;

сприяння у забезпеченні ЛЖВ запобіжними засобами щодо ураження інфекційними хворобами: одноразові шприци, презервативи, дезінфекційні засоби, антисептичні засоби, засобами санітарії та гігієни (за потреби) тощо;

сприяння у забезпеченні ЛЖВ, які беруть участь у програмі антиретровірусних препаратів, контейнером для зберігання антиретровірусних препаратів;

надання соціально-медичних послуг ЛЖВ, які перебувають у хоспісах, та сприяння в отриманні ритуальних послуг ЛЖВ (за потреби).

Ці послуги надаються медичними працівниками (лікар, середній медичний персонал), соціальними працівниками, соціальними педагогами, фахівцями із соціальної роботи, соціальними робітниками, волонтерами (залежно від змісту послуги) і спрямовані на забезпечення доступу отримувачів послуг до медичних послуг, мотивування отримувача послуг до діагностики та лікування з попереднім та подальшим консультуванням.

2.6. Юридичні послуги передбачають:

представлення інтересів отримувачів послуг в органах виконавчої влади та органах місцевого самоврядування, допомогу в оформленні/відновленні документів, здійснення захисту прав та інтересів отримувачів послуг, адвокатську допомогу;

надання консультацій щодо захисту прав отримувачів, у тому числі від можливих порушень;

надання юридичної допомоги у поданні скарг на діяльність або бездіяльність посадових осіб закладів/установ, що порушують законні права ЛЖВ (пояснення ЛЖВ змісту таких документів залежно від суті і стану проблем, визначення шляхів і здійснення практичних заходів для їх вирішення).

Ці послуги надаються юристами та фахівцями із соціальної

роботи.

2.7. Інформаційні послуги передбачають:

надання інформації про ВІЛ/СНІД, інфекції, що передаються статевим шляхом, туберкульоз, гепатити та інші інфекційні хвороби, що можуть становити загрозу здоров'ю ЛЖВ, про наслідки вживання психоактивних речовин (рекомендовано);

проведення роз'яснювальної роботи з ЛЖВ щодо можливості притягнення їх до кримінальної відповідальності при доведенні факту усвідомленого зараження ВІЛ-інфекцією інших осіб;

надання інформації про сайти знайомств, форуми, проведення акцій щодо проблем ВІЛ/СНІД, інфекцій, що передаються статевим шляхом, туберкульозу з метою сприяння доступу до відповідних інформаційних ресурсів (при можливості та за потреби) отримувачів послуг;

надання просвітницьких послуг шляхом проведення інформаційних занять для отримувачів послуг на теми: забезпечення збереження фізичного, психічного та соціального здоров'я; формування прихильності до антиретровірусних препаратів, профілактика опортуністичних інфекцій; реінфікування ВІЛ і розвиток резистентності; права та обов'язки ВІЛ-інфікованих; профілактика інфекцій, що передаються статевим шляхом; побічні ефекти від антиретровірусної терапії тощо;

надання інформаційно-освітніх матеріалів для ВІЛ-інфікованих осіб з питань життя з ВІЛ, антиретровірусної терапії та прихильності до неї;

інформаційну взаємодію з партнерськими громадськими та державними установами/зкладами щодо моніторингу доступу до діагностики та лікування ВІЛ-інфікованих осіб в регіоні;

надання інформації про інші заклади/установи та організації, які надають послуги для ЛЖВ, та перенаправлення ЛЖВ до них, зокрема тих, які здійснюють профілактику ВІЛ/СНІДу, інфекцій, що передаються статевим шляхом, туберкульозу, вживання психоактивних речовин і наркотичних речовин, гепатитів та інших інфекційних хвороб, що можуть становити загрозу здоров'ю ЛЖВ, із зазначенням місцезнаходження, контактних телефонів, переліку послуг та можливих форм їх надання.

Інформація повинна надаватися відповідно до потреб отримувача послуг, у повному обсязі, своєчасно та у зрозумілій для отримувача послуг формі.

Ця послуга може надаватися психологом, юристом, фахівцем із соціальної роботи, соціальним працівником/робітником, медичними працівниками, волонтером і включає в себе розповсюдження серед

отримувачів послуг тематичних інформаційно-освітніх друкованих матеріалів (листівки, буклети, брошури тощо).

III. Умови та порядок надання соціальних послуг

3.1. Кадрове забезпечення

Суб'єкт, що надає соціальні послуги отримувачам послуг, з метою комплексного надання соціальних послуг відповідно до вимог Стандарту може залучати фахівців з інших установ/закладів/організацій до процесу надання послуг. Залучені фахівці разом із штатними співробітниками можуть входити до складу мультидисциплінарної команди. Кількісний склад команди в кожному окремому випадку визначається надавачем послуг на основі оцінки потреб отримувачів послуг.

До мультидисциплінарної команди можуть бути залучені:

фахівець із соціальної роботи;

соціальний працівник;

соціальний педагог;

лікар (терапевт, інфекціоніст, нарколог, психотерапевт, фтизіатр, дерматовенеролог, гінеколог тощо);

середній медичний персонал;

психолог;

юрист, консультант з правових питань;

волонтер;

соціальний робітник, який надає послуги за принципом "рівний-рівному";

молодший медичний, технічний персонал.

Склад мультидисциплінарної команди може змінюватись залежно від потреб отримувачів послуг. До складу такої команди за потреби отримувачів послуг можуть залучатися також інші фахівці.

Суб'єкти надання соціальних послуг можуть залучати до співпраці волонтерів (волонтерські організації, об'єднання), що пройшли відповідне навчання.

3.2. Послуги можуть бути разовими чи багаторазовими, різної тривалості у часі. Строк надання соціальних послуг визначається індивідуально для кожного отримувача послуг залежно від його потреб.

3.3. Етапи надання послуг

3.3.1. Початок надання послуг

Надання соціальних послуг здійснюється за умов усвідомленої згоди (усної чи письмової), добровільності та конфіденційності

(а в окремих випадках при збереженні анонімності), з урахуванням культурологічних, етнічних та релігійних особливостей. Соціальні послуги надаються суб'єктом надання соціальних послуг на підставі особистого звернення ЛЖВ, їх законних представників, найближчого оточення, органів виконавчої влади, органів місцевого самоврядування або громадських організацій.

Первинне комплексне оцінювання фізичного і соціально-психологічного стану отримувача послуг є обов'язковим перед початком надання послуг (з урахуванням наявності залежності від психоактивних речовин, сексуальної орієнтації). Оцінювання потреби у наданні соціальних послуг, а також оцінка рівня знань і навичок найближчого оточення щодо догляду за ЛЖВ здійснюється відповідними фахівцями суб'єкта надання соціальних послуг згідно зі Стандартом з використанням передбачених методів обстеження та діагностики.

3.3.2. Безпосереднє надання послуг

Складання та реалізація індивідуального плану отримання послуг є першочерговим.

Основні положення індивідуального плану отримувача послуг розробляються відповідним фахівцем із залученням отримувача послуг на основі первинного комплексного оцінювання його потреб, потім він може корегуватися з урахуванням результатів регулярного оцінювання, частота якого визначається відповідно до особливостей отримувача послуг.

Регулярне оцінювання здійснюється з метою:

узгодження індивідуального плану надання соціальних послуг з потребами отримувача послуг;

корекції індивідуального плану згідно з реальною ситуацією, в якій перебуває отримувач послуг;

аналізу та корекції разом з отримувачем послуг форм і методів роботи відповідно до його фізичного і психологічного стану, основних потреб.

Індивідуальний план отримувача послуг повинен містити: результати оцінювання, мету роботи з отримувачем послуг, завдання, заходи щодо їх реалізації, строки їх виконання, перелік учасників процесу (заходи щодо реалізації завдань повинні відображати потреби фізичного, психічного та соціального здоров'я, догляду, емоційної сфери, соціально-побутової адаптації, соціальної інтеграції).

Індивідуальний план отримувача послуг в деталях визначає дії з боку надавачів послуг та отримувачів послуг.

За необхідності індивідуальний план складається та корегується фахівцями мультидисциплінарної команди за участю

отримувача послуг, викладається у зрозумілій для нього формі, узгоджується та підписується отримувачем або його законним представником. Індивідуальний план складається в двох примірниках, один з яких залишається у суб'єкта надання послуг, а другий віддається отримувачу.

3.3.3. Завершення процесу надання соціальних послуг та визначення результатів

Критеріями завершення надання соціальної послуги є:

відмова отримувача послуг від послуг;

задоволення потреб отримувачів послуг;

зміна місця проживання отримувача послуг (перенаправлення для отримання послуг до іншого закладу за місцем проживання отримувача послуг);

смерть отримувача послуг.

Оцінка результатів відбувається з урахуванням таких критеріїв якості надання соціальних послуг:

відповідність переліку та змісту послуг, що надаються, потребам отримувача послуг;

рівень задоволеності отримувачів послуг (періодичний зріз);

виконання завдань індивідуального плану.

Директор Державної
соціальної служби для сім'ї,
дітей та молоді Міністерства
України у справах сім'ї,
молоді та спорту

Н.Лук'янова

Директор департаменту
у справах людей похилого
віку та соціальних послуг
Міністерства праці
та соціальної політики України

С.Устименко

Голова Комітету з питань
протидії ВІЛ-інфекції/СНІДу
та іншим соціально небезпечним
хворобам Міністерства охорони
здоров'я України

С.Черенько